

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— „
 Pe 3 luni . . . 7— „
 Pe o lună . . . 2-40 „
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— „
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

TERMITELE...

Un mic capitol de istorie naturală,
 pentru popor*)

de Caragiale

Termitele sunt niște gînganii, sau gîze, cum le zice poporul la făpturile mici și delicate ale naturii, pe cari oamenii de știință le numesc în genere insecte. Pe termitele acestea, naturalistii le numără în rândul insectelor, cum zic ei, nevroptere (dela cuvintele grecești *nevron*, adică nerv, și *pteron*, adică aripă); căci ele au aripioare străvezii, înăuntrul cărora se vede o țesătură deasă de firioare nervoase. Ele trăiesc în societate întocmită ca și furnicile: au o femeiușcă prăsitoare cu câțiva bărbătuși pe lângă ea, și pe urmă mulțime de soldați și de lucrătoare. Sunt la trup cam de mărimea furnicilor dela noi; de aceea popoarele le-au crezut totdeauna că sunt furnici cu aripi.

Sunt mai multe soiuri de termite; dar toate sunt săpătoare, și afară de asta, cea mai mare parte dintre ele sunt și constructoare; adică, sapă orice a clădit omul, ca pe ruinele clădirilor omenești, să-și clădească ele cuiburile și așezămintele lor. Trăiesc rozând din tot ce le ese 'n cale tot ce pot roade; și de aceea sunt un așa vrăjmaș al oamenilor, că marele Lineu n'a stat la 'ndoială să spună în *Systema Naturae*: „Termes utriusque Indiae calamitas summa”. (adică: Termitele

*) Extras din minunatele: „Souvenirs d'un naturaliste” ale vestitului savant și publicist A. de Quatrefages, membru al Institutului Franței (1810, † 1892), publicate la Paris, 1841—1853, în editura Charpentier.

sunt cea mai strașnică bătaie dumnezească în Indii.)

Unde au bîntuit mult în Europa, pe la mijlocul veacului trecut, vre-o treizeci de ani dearîndul, a fost în departamentul Franței numit Charente inférieure (Șaranta-de-jos). Micul fluviu Charente se varsă în Oceanul Atlantic la vre-o cincizeci de kilometri mai spre miazănoapte de gura mareață a Girondei. Intre aceste două guri au făcut mari stricăciuni termitele, și mai ales în portul Rochefort și în cetatea de mare La Rochelle.

Termitele lucrează pe ascunse de ochiul oamenilor; de aceea francezul numește *travail de termites* (lucru de termită) o *lucrare ocultă de distrucțiune*. Iși sfredelesc galerii pe sub pământ, la 'ntu-neric, până la zidurile locuințelor sau magaziiilor; de aci coboară drept în jos până dincolo de temelii; pe urmă trec pe sub temelii, și apoi suie în sus drept până înăuntru prin podele. De acolo 'ncolo au pus stăpânire ne 'nfrînată asupra locului.

Unele se năpustesc asupra lemnelor clădirii, asupra mobilelor și proviziilor de orice fel; altele rod și sfredelesc mereu înainte; atacă tavanurile și podelele de mai sus, până ajung la acoperiș, ca să-l roază și pe ăla. Lucrează însă cu multă băgare de seamă, să nu dea cumva de lumină, și respectă cu cea mai mare grije suprafața obiectelor atacate, mulțumindu-se să le găunoșeze.

Dacă locul li-se pare bun, le-a rămas acolo încă destul de prădat, aduc tencuială plămădită de pulbere de pământ or de moloz și din balele lor, și înlocu-

iesc treptat-treptat părțile lemnoase pe cari le distrug. S'au văzut, pe urma lor, stîlpi întregi de lemn preschimbați astfel în coloane de beton. Când nu le mai place locul, fiindcă l-au secătuit, atunci nu-și mai bat capul cu dresul; opera de distrugere pornește cu o așa repeziciune că, în șapte-opt săptămâni, o casă mare europeană este coptoroșită din temelie pînă 'n vîrf; ba un sârman sat de negri africani, în și mai scurt timp, se face tot grămadă praf; nici urmă de bordeiu nu se mai zărește.

S'a văzut la Rochefort cum, într'o singură noapte, termitele pătrunzând prin piciorul unei mese, d'asupra căreia sta giamantanul unui inginer, au scobit piciorul de jos în sus, au trecut prin tabla mesei, pe urmă prin fundul giamantanului înăuntru, unde au ros rot; așa că adouazi nu s'a mai găsit petec de haină or de rufă neciuruit. Iar hârțile și planurile bietului inginer, și cerusele cu plumb cu tot, toate dispăruseră fără urmă.

Vai de orașul, în care au apucat să se 'ncuibe termitele!

Astfel, în La Rochelle, palatul prefecturii și toate locuințele dimprejur au fost prăpădite. Acolo nu mai erau oamenii stăpâni, erau stăpâne termitele. Nu mai putea pune omul un proțap, or lăsa o scândură pe brazdă, în grădină, că a doua or a treia zi erau nimicite. Proptelele dela copăcei, și trunchiurile copăceilor și crăcile mai resărite pînă la ramurile crude fără scoarță, erau scobite de jos pînă sus. Tavanele și podelele prefecturii se fărîmîteau și se scufundau.

Concertul Primăverii*)

Chiar acum din crâng venii
 Și c'o veste bună!

Iarăș e concert, copii...
 Merg și eu, și tu să vii,
 Mergem împreună.

Vrei programa, lămurit?
 Stăi puțin să caut...
 Cucul, un solist vestit,
 De printr'alte țări venit,
 Va cânta din flaut.

Cântăreața dulce 'n graiu,
 Cea numită „perla
 Cântăreților din Maiu,
 Dulce va doini din naiu
 Multe doine, mierla.

Va 'ntonă apoi un psalt
 „Imnul veseliei”,
 Corul dintr'un fag înalt.
 Va cânta 'n sopran și 'n alt
 Graurii câmpiei.

Turturelele 'n tenor,
 S'alte voci măiestre,
 Toate după glasul lor...
 Vor urmă după acest cor
 Feldefel de-orchestre,

Voci de gaiți care fac
 Să scoboare ploaia...
 Și 'ntr'o scoarță de copac
 O să bată tica-tac
 Tactul ghionoaia.

Iar naționale-apoi,
 Cobze ș'alte hanguri,
 Glas de fluer și cimpoi,
 Pitpalaci și cintezoii,
 Ș'un taraf de granguri.

Se vor pune apoi pe joc
 Până chiar și surzii,
 Când vor prinde dintr'un loc
 Să ne cânte hoi cu foc
 Din tilincă sturzii.

Vom cânta și noi ce-om ști,
 Căntece din carte.
 Și, de va putea veni
 Vântul, și el va doini
 Că e dus departe.

Cine-i contra, să-l vedem,
 Ca să-l știe soții!
 De-aveți chef, tovarăși, bem...
 Ura 'n cer! cu toții-avem!
 Mergem dar cu toții!

Gheorghe Coșbuc

*) Dintr'un volum ce va apărea în anul acesta la București.

Intr'o zi arhivele departamentului s'au găsit mistuite aproape în întregime, și asta fără ca mai înainte să se fi arătat pe din afară vreun cât de mic semn de stricăciune. Termitele ajunseseră la cartoanele arhivei prin lemnie; pe urmă mâncaseră hârtiile administrative, respectând, ca după obiceiul lor, foile de-deasupra și muchile filelor; așa că un carton, care era înăuntru plin de țărițe, produse de dejecțiunile acelor gănganii, părea pe dinafară întreg, ca și cum ar fi conținut dosarele neatînse.

Lemnul cel mai tare nu poate rezista la atacul termitelor. La scara cancelariilor prefecturii, era o bîrnă groasă de stejtar vechiu; un împiegat alunecând pe scară, dă să se proptească în mână, și-i intră jumătate brațul în bîrna aceea ca într'un măciș. Numai-decât s'a cercetat și răzuit bîrna în mai multe părți și s'a văzut că nu rămăsese de ea decât pe de-asupra, la față, o pojghiță subțire ca foaia de hârtie.

Ce n'au încercat oamenii, ca să stîrpească soiul acela blestemat de gîze!... Înșfîșit, după multe încercări și studii, zicea învățatul Quatrefages, că par'că le-ar fi dat el de leac. În urma experiențelor sale, dovedise că în atingere cu gazul de clor pur, termita cad la moment trăsните; iar într'o cantitate de aer amestecat pe a zecea parte cu acel gaz, peste o jumătate de ceas mor înecate.

Așadar o insuflare de așa aer amestecat în coptoroșeala lucrurilor atacate ar năbuși năvala vrăjmașelor. Inșă — zice celebrul naturalist — problema tot prezintă greutăți. În toate chestiunile de acest fel, după toate cercetările savante cari ne dau numai soluțiunea teoretică, trebuie să urmeze încercările practice, cari singure asigură aplicarea uzuală.

Aci, să urmărim cu toată luarea a-minte pe savantul naturalist...

E vorba dar să atacăm o speță exclusiv săpătoare; astfel, o exactă cu demănantul cercetare a locurilor și lucrurilor va fi mai întâiu de toate necesară, spre a descoperi punctul de plecare,

punctul central al atător găunoșari; și apoi îndată, scurt, cu cea mai strictă promptitudine de operație, trebuie pornit, sub o presiune considerabilă, leacul mântuitor pînă în adîncul răului. Poate primele încercări să nu isbutească deplin; poate că, nimicind un cuib două ici-colo, să te pomenești că se ivesc mai multe în alte părți. Nu trebuie un moment de răpaos și de 'ngăduială: după ele fără preget! scotocește mereu pretutindeni și unde simți că mai mișcă, nu le da pas; trage-le cu clor pînă la saturație, pînă isprăvești odată cu ele...

Și când te gîndești...

O! ce cruzi sunt oamenii de știință! ce ființă fără inimă a fost acel savant! Auzi dumneata ce răutate!... Ei! ce pot gîndi bieteile mici gînganii pomemindu-se afumate așa fără nici o milă?... Firește, nu pot gîndi alta decât:

— Ia uitați-vă la sălbaticii de oameni ce vrăjmășește s'au pornit toți cu toții să ne distrugă casa... noastră!

Treuga Dei

— Răspuns d-lui Octavian Goga —

Din culmile Olimpului, vestește d. Oct. Goga „micilor cavaleri hrăpăreți“ dela „Tribuna“ medievală: *Treuga Dei*, pe românește: pacea de Joi pînă mai apoi!

O face aceasta pentru că crede, că „hărtujala“ pățimașă și-a ajuns scopul: „Tribuna“ a ieșit învingătoare, iar dreptul criticei și al „îndemnurilor noi“ este mai presus de orice îndoiială.

Dacă aș fi răutăcios, aș zice: Tot învingeri de aceste să-i dea Dumnezeu „Tribunei“, câtă vreme continuă tradiționala sa atitudine echivocă.

Dar nu aceasta mă îndeamnă să scriu, ci personalitatea d-lui O. Goga, pe care cu adevărată durere de inimă îl văd coborîndu-se din înălțimile senine, unde îl chiamă talentul său, la lupta puțin glorioasă, în jurul unei cauze odioase.

Recunosc, că nici când nu am cetit o proză românească cu atîta durere de inimă, ca în timpul ultim așa zisele „excursii politice pe domeniul politic“, cum a botezat un distins pri-

Să nu zici nici odată: greșala asta e foarte mică, mi-o pot iertă; nici: fapta asta bună nu are vreo însemnătate, pot să n'o mai fac.

*

Pe cel mai mare viteaz îl poți birui și pune în jug; libertatea cugetului nu i-o poți răpune nici celui din urmă dintre muritori.

*

Bordeiul unde rid săraci veseli plătește mai mult decât palatul unde plîng bogăți amăriți.

*

Munca este păzitorul virtuții: nu stați mult fără treabă.

*

Natura ne-a dat două urechi și o gură: ascultă de două ori și vorbește odată.

*

Sunt două feluri de învățați: unii, oameni; alții, secături. Oamenii învață ca să cunoască; secăturile, ca să fe cunoscuți.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

ten al meu debuturile ziaristice ale d-lui O. Goga din lunile ultime.

Pentru Dumnezeu, unde trăește d. Goga? Nu vede el ce se petrece pe acest petec al globulețului din univers, pe al cărui înveliș de mucegaiu s'au dezvoltat ființe vii și cunoscătoare?!

Ce crede d-sa, că „îndemnurile noi“ ale oțeliților sunt întru adevăr ceva „nou“, noch nie dagewesen, la noi Români?! Aceste „îndemnuri“ sunt un fel de rușolă, o boală de copii, prin care am mai trecut de vre-o câteva ori, fără ca să se surpe țăriile cerurilor.

Să-i aduc un singur exemplu de pe vremea „Tribunei“ Cașolțenilor, a vrednicilor precursori a celor de astăzi:

„Una dintre boalele de cari suferim noi Români politicește, este cultul necondiționat, pe care-l dăm bătrânilor.

„Crescuți în mijlocul unei societăți deprinse a se țări înaintea celui dintăiu venit, bătrânii noștri n'au avut ocaziune a se hrăni din ideile Apusului și astfel a da o nouă direcție vieții noastre politice și sociale

„Este incontestabil, că Apusul a avut puțină influență asupra dezvoltării lor intelectuale, nefiind încă intelectul lor accesibil pentru toate ideile Occidentului luminat, s'au dezvoltat prea unilateral și deodată cu această dezvoltare intelectuală, li-s'a dezvoltat într'un grad primejdios vanitatea și îndrăsneala și rezultatul acestora: apucăturile autoritative.

„Aceasta o simțim astăzi.

„O simte tinerimea hrănită cu idei și vederi moderne.

„O simt toți aceia, cari vor să împrăstie prin popor vederile lor înaintate.

„O simt, pentru că pretutindeni în calea lor se întâlnesc cu bătrânii noștri, cari îi împiedecă în toate lucrările lor, fie ele cât de bune. Ei pășesc cu „autoritatea“, pe care au știut să-o câștige prin declamațiuni patriotice.“

Etc. etc. etc.

Așa scria d. e. „Tribuna“ în n-ru l său din 8/20 Iunie 1888; va să zică pe vremea când începea de-abia d. Goga a-se îndeletnici cu arta șugubeață a „slovelor“.

Nil novi sub sole.

Și știi cine erau acei bătrâni cu intelect „inaccesibil“ pentru ideile Apusului?! Erau: Ales. Mocsonyi, George Barițiu, Coriolan Brediceanu, Vichentie Babeșiu, Aurel Mureșianu, Partenie Cosma etc., contra cărora se pornise în numele luminilor „Apusului“ o luptă de exterminare sub firma lui... Adrian Cașolțan.

D-l Goga poate nici n'a auzit acest nume al luminilor din Apus. Dacă îl interesează, caute la tribunalul din Dej, unde poate găsi acte potrivite a-i servi bogat material de comparație și pentru cei ce în zilele noastre ne omoară cu luminile Apusului.

Alles schon dagewesen.

Vom trece noi și peste rușolia cea mai recentă.

Nici nu aici e năcazul. Vină cât de mulți cu idei și îndemnuri noi, fructifice cugetarea și simțirea națională, lupte și primenească atmosfera prin ideile lor. Invingă pedicele, ce le stau în cale. Așa e rostul evoluțiunii. Om cu minte nu va deplînge această fermentare, care e proprie fiecărui popor cu putere de viață.

Necazul e acolo, că la noi pun Cașolțenii mâna pe acești tineri generoși și abuzând de naivitatea lor fără margini, îi întrebunț-ază la opera distrucției.

Aceasta se petrece — durere — și astăzi la noi, ca și la 1884, 1888 și 1894 etc.

D-l Goga ne spune, că „războiul cel mare bate la poartă“. Da, bate. De mult. Stăm față 'n față două tabere. Poporul român de-o parte și politica de stat de altă parte.

Politica de stat, ca să poată ieși biruitoare, trebuie să decapiteze poporul român, după cum l'a decapitat de atâtea ori în cursul veacurilor. Trebuie să doboare conducătorii poporului român ca rămânând acesta decapitat, să le servească și pe mai departe ca masă de exploatat.

Ne-a prigonit, ne-a păgubit, ne-a întemnițat, ne-a făcut câte toate, dar nu ne-a putut decapita, nu a putut sdruvincia încrederea poporului român în conducătorii săi.

Atunci s'au pus în mișcare Cașolțenii, figurile predilecte de operațiune ale comparseriei Brote-

Câte-va cugetări frumoase

— Spicuie dela marii moraliști din vechime —

Mai bine pagubă cu cinsle, decât câștig necinstil. Câte poți păgubi, ți-le poți destoarce pe toate; cinstea, ba.

*

Plăcută e casa unde nu vezi nimica de pri-sos și aflî toate trebuincioasele.

*

Sunt mulți nenorociți: cel mai de plâns e acela care nu-și știe purtă nenorocul.

*

Vrea un stăpânitor să doarmă'n siguranță?.. Să se'nconjure, nu cu streji armate pînă'n dinți, ci cu dragostea supușilor lui.

*

Nimic nu se șede mai frumos la un tânăr decât modestia, respectul de cei bătrâni, cumpătare și iubirea ferbinte de dreptate.

*

Fii mai întâiu drept, și apoi, darnic; fii mai întâiu iubitor de oameni, și pe urmă drept.

*

ani trecuți; că nu e neînsemnat numărul celor ce ar ajunge la vot prin reforma aceasta, se va înțelege dacă observăm că recensământul din 1910 a stabilit încă 50% de analfabeți în Italia.

Parlamentul ungar

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 6 Aprilie.

Sedința se începe la orele 10¹/₄ a. m. Prezidează *Ludovic Návay*.

Francisc Heltai, raportorul comisiei financiare, prezintă raportul comisiei referitor la împrumutul de 270 milioane cor. al Budapestei.

F. Darvay raportează despre chestii de imunitate.

A. Beszkid (poporal): Vorbește despre starea comunelor, și deosebit despre starea comunelor din Nordul Ungariei. Urgitează luarea matriculelor de stat din mâinile notarilor.

S. Bakonyi: Respinge atacurile deputatului *G. Polónyi* în contra societății francmazonilor. (În ședința de ieri *Polónyi* a atacat vehement societatea francmazonilor).

Nu primește bugetul.

Carol Huszár: Răspunde în chestie personală lui *Alexandru Nagy*.

Contele Khuen-Héderváry: Declară, că reforma despre salariizarea medicilor cercuali se pregătește deja și în timpul cel mai scurt va fi dată publicității.

Guvernul prin cheltuelile fondului bolnavilor și prin regularea ajutorului de stat ce se va da orașelor se va năzui să sprijinească orașele.

Pentru apărarea copiilor bugetul prevede o sumă de 9 mil. cor.

Ar voi să urce ajutorul de stat al orașelor, dar din cauza deficitului de 156 mil. cor. din anul trecut, bugetul n'ar putea suporta această urcare.

Poliția dela frontiere nu corespunde chemării sale, dar în sfârșit factorii poliției de frontieră fac tot posibilul în interesul acestei instituții.

Se va îngriji și de regularea lefurilor slujbașilor comitatensi.

Referitor la chestia naționalităților declară cu toată hotărârea, că nu are alt program cu privire la naționalități, decât executarea legilor existente.

dr. Ștefan C. Pop: Și-apoi legea naționalităților!

Cont. Khuen-Héderváry: Punctul de vedere al său și al guvernului este, ca fiecare să fie tratat cu dreptate și echitabil.

În privința sufragiului universal nu vede nici o agitație, cum o declară aceasta opoziția. Din contră, în privința aceasta domnește deplină liniște. A primit obligamentul să facă sufragiul universal. Îl va face, dar încă nu voiește ca prin declarațiuni prea timpurii să agite spiritele. (Aprobări în dreapta). Recomandă primirea bugetului.

Majoritatea respingând toate proiectele de rezoluțiuni în chestie, primește bugetul.

A mai vorbit *G. Polónyi* în chestie personală, *Martin Mártonyffy* și *I. Novák*.

+ NICOLAE DENSUȘIANU

1846—1911

Din București primim dureroasa știre, că ieri, Vineri, a încetat din viață *Nicolae Densușianu*.

Nemiloasa moarte a răpit deci încă un fiu distins al neamului românesc.

Dăruit cu o minte luminată și bogată prin scrierile sale foarte importante despre originea și viața Românilor *Nicolae Densușianu* a fost o mândrie a întreg neamului românesc.

Vestea morții lui ne-a atins foarte dureros mai cu seamă pe noi cei din nefericita Ungarie, deoarece răposatul în Domnul era frate de-al nostru, născut aici în leagănul suferinței noastre.

Nicolae Densușianu a plecat dintre noi cu trupul, dar cu sufletul a rămas — prin alesele lui opere.

Ce trist lucru însă, vestea morții lui, pentru noi, cari ne-au ajuns atâtea încercări grele, cari am trebuit să pierdem atâția fii și frați distinși.

Cuprinși de nespusă durere depunem o lacrimă ferbinte pe mormântul aceluia, care o viață întreagă a muncit și obosit pentru noi toți, care ne-a iubit, care a plâns cu noi suferințele noastre.

În veci amintirea lui!

Nicolae Densușianu, istoric român, născut la anul 1846 în Densuș (comună mică în Transilvania, comit. Hunedoarei) frate cu *Aron Densușianu* (poet și critic); a studiat în Hașeg, Blaj și la academia de drept în Sibiu. După ce timp de 5 ani a exercitat advocatura în Brașov, a trecut în 1877 la București, unde a fost înscris în tabloul advocaților. Aici s'a consacrat cu deosebire studiilor istorice.

La 1871 publică „L'élément latin en Orient. Les Roumains du Sud. Macedoine, Thessalie, Epire, Thrace, Albanie“, care pledează pentru dreptul Românilor de a forma o provincie autonomă națională în imperiul otoman.

La 1877 a studiat din însărcinarea Academiei Române, timp de 15 luni, 16 arhive și 12 biblioteci din Ungaria și Transilvania cu privire la istoria Românilor din sec. XVII—XVIII; despre acestea a publicat: „Cercetări istorice în arhivele și bibliotecile Ungariei și Transilvaniei.“ Pe baza materialului adunat (depus la Academia Română în 39 volume manuscrise) publică la 1884: „Revoluțiunea lui Horia 1784—1785“, operă premiată de Academia Română cu 5000 lei.

Tot în misiunea amintită descoperi în biblioteca universală din Budapesta: „Manifestul de unire cu biserica Romei al Mitropoliei române de Alba-Iulia; în Oradea-mare: colecțiunea cea mare istorică a lui *G. Șincai* (41 tomuri) și scrierile sale cele mari („Rerum spectantrum ad. univ. gentem Daco-Romanam seu Valachicam“); în biblioteca muzeului transilvan din Cluj: prima parte din cronica latină a lui *Șincai* („Chronicon Dacoromanorum et plurium aliarum nationum An. 18—1183“).

În 1885 publică „Monumente pentru istoria Țării Făgărașului“ cu o serie de diplome boeresti, etc. Pentru continuarea studiilor sale a întreprins la 1887 o călătorie științifică, studiind în Zagreb istoria „Vlachilor“ din Croația meridională; de-aici trecu în satele Românilor din Istria, apoi în Dalmația, unde studiază arhiva republicei Ragusane și în fine în Italia, studiind 7 luni arhiva și biblioteca Vaticană. Dela

1887-97 publică 6 tomuri „Documente private la istoria Românilor, 1199—1575;“ iar la 1885—97 în „Jahresber. der Geschichtswissenschaft“, publ. de societ. ist. din Berlin, o serie de rapoarte anuale despre literatura ist. și filolog. rom. A mai scris: „Note critice asupra scrierei lui *D. Xenopol*, Teoria lui *Roessler*“, 1885; „Independența bisericească a Mitropoliei române de Alba-Iulia“, 1892; pentru ministerul de războiu: „Domnii glorioși și căpitani celebri ai Țărilor românești“ (nepublicat). *Densușianu* a adunat o colecțiune importantă despre tradițiunile vechi istorice și credințe religioase anticreștine la Români. În timpul din urmă a lucrat la opera sa principală: „Istoria poporului românesc dela originile sale până la întemeierea nouelor principate românești“.

+ Tit Liviu Albin

În seara de 31 Martie s'a mutat la cele vecinice un bărbat în floarea vieții, un ideal de adevărat Român pentru generația noastră tânără, o pilduire de abnegație și altruism în ogorul neamului nostru românesc. A venit pe neașteptate această lovitură, căci cu toții îl știam sănătos, poate mai bine ca ori când, după o bolire de aproape cinsprezece ani. Și cu toate astea a fost totuși atât de dureroasă această lovitură, care a dus sub glie pe acel ce odată a purtat numele de: *Tit Liviu Albin*, una dintre cele mai idealiste figuri de vremea noastră, în etate abea de 47 ani.

Născut dintr'o familie cu frumoase tradițiuni în satul Șpring, anii copilăriei și i-a petrecut în comuna Cut, unde după înfrângerea ce-a suferit-o în robia ordinară, aproape un an și jumătate, ca un adevărat martir național, a revenit iarăși, zdrobit truște și sufletește, ca să fie razimul bătrânețelor iubitei sale mame văduvite. Aici și-a petrecut el zilele, retras de lume, lucrând însă neîncetat, în cercul său îngust, pentru bunăstarea și prosperarea pe toate terenele a consătenilor săi. Tuturora le-a fost adevărat părinte iubitor și sfătuitor atât în bucurii, cât și mai ales în năcazuri. Cutul a pierdut prin răposatul *Tit Liviu Albin* pe cel dintăiu și cel mai vrednic fruntaș al său. El a fost sufletul nu numai al acestei comune, ci și al întregului ținut împrejmuit în frumoasele lupte electorale și naționale românești, o seamă de ani de-a rândul. Casa sa primitoare a dus departe faima adevăratei ospitalități românești.

Nu vom putea trece cu vederea, în trăsături mai generale, viața acestui credincios străjer român.

Tit Liviu Albin și-a primit cea dintăiu hrană sufletească în școala din Cut. De-aici a trecut la liceul săsesc de patru clase al Sebeșului-săsesc.

După absolvirea lor, cu frumos succes, a continuat studiile medii la liceul Blajului, unde a luat cu notă de laudă și bacalaureatul. Și-a ales apoi, ca cele mai potrivite intelectului său ager, studiile de drept și în acest scop s'a scris la universitatea din Pesta.

A mântuit iura și și-a făcut și două riguroase. Cu toate astea nu avea de țintă finală a vieții sale, cariera advocaticească din motive pur idealiste. Era însă cu trup și suflet pentru realizarea gândului său de a fi: judecător militar.

Într'aceea o nenorocire, cea mai mare din viața sa, îi nimici cu desăvârșire planul. Prăbușirea unui coperiș de șură îi frânse un picior și așa își pierdu și cea din urmă nădejde de a se putea feri pe cariera militară. Ca universitar și mai pe urmă ca candidat de avocat în Sibiu, pe vremea memorandumului, a fost cel mai grăitor îndemn al tinereții noastre.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

••• 26 odăi aranjate cel mai modern. •••

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

PRIBÁN GYULA

croitor bărbătesc

ARAD, strada Lázár Vilmos

■ (vis-à-vis de palatul lui Földes.) ■

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public, că în strada LÁZÁR VILMOS am deschis

••• croitorie modern aranjată pentru bărbați •••

unde pregătesc ori-ce fel de haine bărbătești după măsură, executându-le ireproșabil după ultima modă. — Asortiment de stoffe străine și indigene. — Sprijinul binevoitor al m. st. public îl cere: **PRIBÁN GYULA.**

Litere — Arte — Științe

ȘI UITAREA MAI ARE UN DOR.

Ascultă cum se sbucium' copacii de vânt?
Și răpăe ploaia cu spaimă'n ferești...
Tu adu-ți aminte de-acele povești
Făcute de noi amândoi pe pământ —
Ascultă cum se sbucium' copacii de vânt?

Din ele o carte, atât a rămas;
Și toate din inima noastră s'au șters,
Și-o inimă 'ntreagă era într'un vers...
Acuma sunt moarte și fără de glas —
Din ele o carte, atât a rămas.

Ceva nu te'ndeamnă s'o scoți dintr'un vraf
Și-apoi lăcrământ în deșert să citești
Din scoarță în scoarță acele povești
Pe galbene file umplute de praf —
Ceva nu te'ndeamnă s'o scoți dintr'un vraf?

Sunt singur și totuși mai e cineva
Acuma în mine — și șade tăcut!
Imi pare strein, dar imi e cunoscut,
Și-adesea tresare în inima mea —
Sunt singur și totuși mai e cineva.

Vezi tu, și uitarea mai are un dor;
E dorul acela, să uiți ce-ai uitat —
Și-acum nu mă mir c'astă-noapte-am visat
Că-ți spun în genunche cuvinte de-amor.
Vezi tu, și uitarea mai are un dor.

Alex. St. Vernescu.

CRONICA ARTISTICĂ

Ședință literară la „România Jună” din Viena —
Cântece de d-șoara Voileanu — Note

Anicuța Voileanu din Sibiu, elevă la Academia de muzică, bine apreciată ca pianistă, a debutat și ca artistă creatoare, Joi, în cadrul primei ședințe literare-artistice ce a aranjat comitetul cel nou al societății academice „România Jună”, în frunte cu domnia Zah. Maniu președ. și Iuliu Crișan vice-prezident.

Au participat aproape toate familiile fruntașe din Viena, mulți dintre bravii oficeri români de aci, studenți și studenți în număr mare, și sala dela Riedhof era de aspect impozant; cu entuziasm respectuos a fost salutată prezența maestrului Gh. Dima.

Prezidentul Zah. Maniu a schițat programul noului comitet, care acum s'a prezentat întâi publicului, și a cerut sprijinul coloniei la realizarea misiunii societății „România Jună”. D. Petru Vlad cand. med. a recitat poezii de Coșbuc; „Imnul studenților” a fost spus ca o mărturisire, ca un credeu grandios, și astfel a fost luat și de auditoriu.

D. cand. med. Iuliu Crișan a cetit o analiză excelentă a scrierilor lui I. Agârbiceanu. Partea principală a seratei a fost menită pentru prima audițiune a câtorva din compozițiile d-șoarei Voileanu.

Ce ni-a oferit artista de astădată, au fost melodii la poezii de Goga, interpretate de probatele noastre puteri din capitală: d-na Flora Gramatovici, d-nii Ionel Crișan și Ștefan Mărcuș; acompaniamentul l-a susținut însăși artista, cu bravura conosită. D-na Gramatovici, care cunoaște bine stilul muzical al d-șoarei Voileanu, a fost viu aplaudată pentru „Dorurile mele” și „Dorința”. D. Ionel Crișan a contribuit cu 3 cântece: „Lună, lună, stea vicleană”, „Colinda” și „Sus la crâșmă 'n dealu mare”, acesta bisat. D. Ștefan Mărcuș a cântat „Tu n'ai la ușa ta zăvor” și, de două ori, „Rugăciunea” însă fără a găsi interpretare potrivită pentru accentele gigantice ale acestui poem rapsodic.

Am auzit deci 7 cântece, de cuprins variat și reprezentând aproape fiecare alt gen; toate creațiunile „mai vechi” ale tinerei artiste, unele chiar dintre primele ei încercări: dacă toate aceste momente ne împedecă de a formula o judecată generală, ele cu atât mai mult ne îndreptălesc a vedea aci produsele unui talent real, și a vesti cu bucurie, că arta română poate aștepta mult dela Anicuța Voileanu.

Firește, deocamdată cântecele cu notă populară îi reușesc mai bine. „Colinda” este de valoare absolută, iar cântecul „Sus la crâșmă 'n dealu mare”, interpretat pe d. Ionel Crișan cu virtuozitatea subtilă deja caracteristică pentru acest artist, a impresionat ca o doină minunată. Dintre celelalte, unele desigur le va reface artista, după ce va fi terminat cursul de compoziție la Conservator; alte texte iarăș le va lăsa fără melodie, înțelegând că poezii ca „Rugăciunea” numai astfel cum sunt, au cel mai puternic efect.

Știm, că d-șoara Voileanu va continua a se instrui, și în aceiaș măsură se va perfecționa. Când își va fi însușit cunoștințele teoretice indispensabile, când aprofundând operele clasice va fi înțeles misterul care încheagă text și melodie într'un întreg ca și organic în muzica populară ori în cântecele maestrilor, Schubert, Hugo Wolf pentru exemplu, ori va fi admirat geniul care creiază paralel cu textul capod'opere congeniale (Brahms!) atunci, și inspirându-se de poezii ca izvorite din sufletul său propriu, Anicuța Voileanu va îmbogăți muzica românească cu creațiuni neperitoare.

Impiedecat de a asista la concertul aranjat de școala Theru, scriitorul acestor rânduri totuși voește să amintească, că, cum este informat, între toate pianistele a excelat d-șoara E. Topliceanu.

Un amator a calculat exact cât timp reclamă reprezentarea completă (fără pauze) a fiecăreia din cele 10 opere mai mari de Richard Wagner și a fixat următoarele cifre: „Rienzi” 2 ore 44 minute, „Dre fliegende Holländer” 2 ore 21 m., „Tanhaneser” 3 ore 8 min., „Lohengrin” 3 ore 7 min., „Tristan und Isolde” 2 ore 17 m., „Meistersinger von Nürnberg” 3 ore 53 minute, „Rheingold” 2 ore 28 m., „Wallstire” 3 ore 18 min., „Siegfried” 3 ore 44 m., „Götterdemmerung” 3 ore 01 minute.

C. N.

SATIRICE

Tip din Bizanț

(anul 1500)

„Impelițat călugăr! ce drac afurisit!
Un târg întreg de oameni cu coada-i i-a smintit!
Sub neagra-i reverendă, la piept strîns-înche ată,
Privește-l cum cu duhul blîndeței se arată;
Ce dulce și cucernic! ce zimbet uns cu miere,
Cînd în artere-i curge în loc de sânge, fiere...
Privește-i mitra sfîntă, ia vezi, ce chip blajin,
Cînd îi dospește 'n suflet extractul de venin!
De ce tânjește oare urîta creatură?
De ce așa revoltă? de ce atîta ură?
...De ce?... Un vierme verde îl roade la ficat:
Ar vrea să fie 'n lume și dînsul remarcă...
Nu-i oare remarcabil? Iar lumea e ingrată:
Nu-i recunoaște dreptul și nu-l înalță-odată.
Ar vrea la bătrînețe, stovitul cicisbeu,
Să poarte cu mîndrie și mitra de-arhiereu;
Ar vrea mîririi, onoruri: să fie îngropat
Înșepnit pe scaun, nu, ca noi! toți, culcat.
Fierbînd de pîsmă oarbă, pe lume îndârjit,
Încet-încet pășește, tîrîndu-se smerit;
Zizan'e și vrajbă pe unde trece lasă,
Cum lasă usturime omida veninoasă.
De turbă, că n'ajunge la mult-dorita slavă,
Lîngînd discret, depune cu balele-i otravă...
...Ce-i de făcut cu omul acesta negru, care
Aduce obștei noastre atîta turburare?
Vezi cum ne canonește... Nu poți, te rog, să-mi
[spui:
Cum să scăpăm odată de talpa iadului?”

Așa-mi vorbia un tânăr, firește-exagerînd,
Despre o secătură, un intrigant de rînd.
Eu i-am răspuns: „Ascultă, amice, cum vîd eu,
Că să scăpați de dracul, nu-i lucru-ășa de greu.
Dorește popa slavă... Ei! care va să zică,
Vă hotărîți odată și faceți-l vlădică...”

— „Dar dacă nici cu asta tot nu l-am domolit?”
— „Atunci mai ridicăți-l în rang: mitropolit...”
— „Și dacă nici atunci?... — „Atunci, trebuie
[răbdat
Pîn' v'o scăpa Satana de-un drac împelițat!”
Oancea Ciucurel.

ECONOMICE

Ce are un sat din Germania?

Alsheim, Valea-Rinului, 6 Aprilie 1911.

De vro săptămână mă aflu în comuna Alsheim (Valea Rinului). Satul acesta nu e dintre cele mai de frunte de pe aici, dar nici dintre cele din urmă. Cam de mijloc. Numărul fumurilor 420, al sufletelor 1800. Va să zică, un sat ca și care și pe la noi sunt destule. Și totuși cîtă deosebire între un sat de pe aici și unul dela noi.

Aci sunt două școli cu 6 învățători și două învățătoare. Sunt doi preoți: unul catolic, celălalt protestant. În satul acesta sunt toate străzile pardosite cu piatră cioplită. Apaduct condus în fiecare casă și în fiecare grădină. Lumină electrică condusă nu numai în casă, ci și în curte, pivniță și în grajd.

Dar nu acestea m'au surprins, și nu despre acestea vreau să spun. Nu vreau să spun nici despre felul cum își lucră oamenii viile, nici despre grădinile pline cu tot felul de meri, peri, cireși, cari îi aduc Neamțului un frumos venit, fără ca să deie cu sapa sau cu hârlețul, nici despre câmpiile bogate și îngrijite ca grădinile celor mai harnici economi dela noi.

Păi doară două confesiuni într'o comună eventual și cu două școli (sau cu nici una) și cu doi preoți, unul unit, altul neunit, sunt și pe la noi. Străzi pardosite cu petri ascuțite deți rupi călțunii în ele mai sunt și pe la unele orașele dela noi. Lumină electrică? de asta e în multe orașe dela noi din Ardeal. Iar apaduct? De asta e și la Sibiu, Brașov, Cluj. — Zic nu despre acestea vreau să spun, ci despre institutele economice și sanitare ce-am aflat aci.

În satul acesta e o bancă sătească, care e înființată de vro 23 de ani. Membru la banca aceasta se poate face și cel din urmă ziler. Cvota (Geschäftsanteil) adevă maximul sumei cu care poate lua cineva parte la cooperativă e 500 de mărci. Astea 500 sute nu trebuiesc însă plătite deodată, nici în rate de câte 10—20 de mărci, ci în rate lunare de câte cel puțin 50 de pfenigi (30 de crețari). Acești 50 de pfenigi lunar e obligat să-i plătească fiecare membru pînă ce a ajuns la suma de 50 de mărci. De aci încolo îi stă în voie fiecărui membru să plătească și mai departe pînă va ajunge la 500 de mărci, dar de obligat nu-i obligat. Dividenda ce se cuvine după cele 50 de mărci nu se poate ridica, ci se scrie an de an lîngă ratele plătite, pînă cînd capitalul face cvota complectă de 500 Mărci. Capitalul social la banca aceasta face abia 17 mii de Mărci. O sumă destul de mică, dar fiind însoțirea pusă pe baza garanției netărmurite, are credit la centrala cooperativelor pînă la suma de 500 mii de Mărci. La ce însă banca asta modestă nu prea e avizată, căci i se aduc depuneri din greu. În anul 1910 depunerile au fost 384 de mii de Mărci. Pentru depuneri să plătește 4 la sută iar pentru împrumuturi 5%. Aproape toți membrii au avut cont curent. Venitul curat a fost pe anul 1910 de 5040 de Mărci. Din suma aceasta s'a plătit 6% dividendă (Aci nu-s tantieme) iar restul s'a împărțit așa: 1000 Mărci pentru podurile și drumurile de pe hotar, 1400 Mărci pentru spitalul și azilul băeților săraci din comună, 600 Mărci pentru procurarea de aparate în sala de gimnastică comunală. Restul la fondul de rezervă.

Tot aci e o tovarășie pentru procurarea articliilor de lipsă la economia de câmp și la vîrit. Insoțirea asta s'ar putea zice, că n'are capital

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér 25, palatul Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 fl.

NEUSCHLOSZ BUTOR

Sufragerie (prânzitor),
dela **140 florini.**

Garnituri de salon,
dela **95 florini.**

Prețuri de cumpărare convenabile!

Se vând exclusiv **MOBILE**
de lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul societății
căilor ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

„Eufon“

e cel mai mic și mai ieftin
aparat gramofon fără pâlnie.

Se capătă la unicul vânzător din Arad:

Rauch și Szatmári

negustori de sticlării și obiecte de porcelan.

În prăvălia aceasta se pot cumpăra sub cele mai favorabile condițiuni de plătit, gramafone sistem „Eufon“ și „Pathé“ și plăci românești cu cântece dela Sibiu și Oravița. — La dorință se trimit preț-curente gratuite și francate. — Telefon urban și comitatens nr. 44.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras:

Cămași tricot, cupțușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrinte	25 cr.
Pantaloni tricot, „ „ „	75 „	Jambiere pentru femei	75 „
Cămași fine pt. bărbați	99 „	Ghete femeiești de iarnă	60 „
Cămași fine bărb. cu pieptul de mătase	120 „	Umbrăle de mătase (ottoman, extrafine)	165 „
Gulere în toate formele	13 „	Bonete elegante	100 „
Manșete colorate sau alae	19 „	Galoși	125 „
Ismene fine	45 „	Mănuși de piele	90 „
Mănuși de piele	50 „	Corsete fine	48 „
Gramafon	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 „
Plăci dupele, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 „
Păpuși	275 „	Giorapi (patent)	15 „
Ploiere de mătase pt. domni	170 „	Haine de trico pt. fete	75 „
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 „	Imbrăcămintă de iarnă	120 „
Bretele	25 „	Ghete cu șirate pentru copii	56 „
Cămași de pânză fină pentru femei	55 „	Bretele pentru copii	04 „
Corsete brodate	81 „	Șapei tricotate pt. băieți	82 „
Cămeși tricotate pentru femei	50 „	Batiste pentru copii	04 „
Trico pentru femei	59 „	Mruși împletite de iarnă	15 „
Giorapi de iarnă femeiești	25 „	Jambiere pt. copii	35 „
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 „	Galoși pt. copii	90 „

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantan din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantan cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe, dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucării și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat elinicia de păpușe, în care se vindeea totfelul de păpușe și să pregătesc modele.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.**Cumpăr în orice cantitate**

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fierverzi, ori uscate și **Vespe de frapțin.**

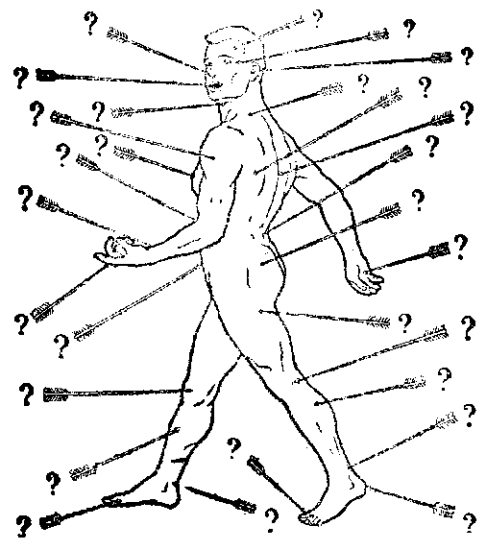
Farmacia lui

Szokoly Sándor

Arad, Piața Kelemen

(vis-à-vis de biserica sârbească).

Te doare ceva?

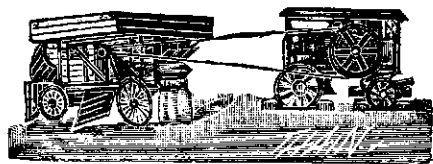
I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller, e, după experiențele noastre linișitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci. Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață ameteală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubica, Centrala 122 (comit. Zagrab).

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu motor bun perfect și de o productivitate deosebită

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresați-le cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN
BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Intreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite preț-curent și eliminat de spese — gratis.

Se caută urgent

un absolvent de vreo școală com sup., dela care se recere a fi bun stilist de limba română, pentru a putea corespunde de sine stătător, precum și a posedea în scris și vorbit l. maghiară și germană. Ofertele înzestrate cu copia atestărilor, curriculum vitae, fotografia absolut necesară, precum și indicarea pretenziunii de salar, etc., sunt a se adresa cu posibilă urgență către direcțiunea institutului mai jos indicat. Se reflectează numai la puteri tinere și serioase. Postul e a se ocupa inediat.

ÜSTREDNÁ BANKA ÚČ. SPOL.,
Budapesta V., Sas-u. 24 szám.

Magazinul electrotehnic al lui:

Kalmár József Arad

Str. Salac Nr. 2. :: Telefon: 242

Montează motoare electrice pentru industriași, instalează lumina electrică cu prețurile cele mai moderate, etc. etc.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

::: Telefon Nr. 671. :::

Frații Fischer

fabricanți de pânză de sârmă, de împletitură pentru gard, de site și de saltele de sârmă

Arad, str. József főherceg nr. 8.

Fabrica: str. Kossuth nr. 45. Telefon 557

Recomandă în atențiunea binevoitoare Onor. public magazinul său bine asortat cu tot felul de obiecte de specialitate cu prețuri afara de orice concurență.

Preț-curent la dorință să trimită gratuit.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

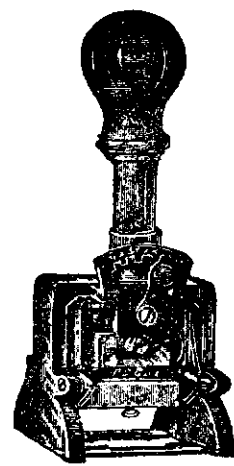
Mare asortiment în pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

Ioan Bálint („János“)
Timișoara-Fabric. Palatul orașenesc.

Schubauer J.

atelier de

ștampile
de gumă și gravură
Arad, Salacz-utca Nr. 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și gumă, sigile cu firmă (emblemă),

stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini pentru numerație, ștampile pentru dat și prese pt. rotunzire. — Execuție promptă.

Covârșesc orice concurență

prin bunatatea, durabilitatea și ieftinătatea lor

ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada Kossuth, Arad. Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet, aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

O greșală colosală

a făcut cel ce a întrebuințat în mod ușuratic pentru vindecarea reumatismului, a podăgrii, a paralizii, a furnicării, junghierilor, durerilor săgetătoare, durerii de spate și mijloc, stășieri de oase, etc în loc de

REPARATOR

veritabil de **KRIEGER**, vre-o imitațiune de nici o treabă. — Vă recomandăm deci grabnic, tuturor celor ce sufer de reumă, de dureri cauzate de răceală și curent ori de alte boale amintite, să întrebuințeze îndată

Reparator-ul de Krieger,

care e preparat exclusiv în laboratorul lui **Krieger, Budapest, Baross-u. 3.,**

deci acolo aveți să vă adresați, comandez. Sticla mică 1 cor., una mare 2 cor. Cu posta 5 sticle mici francate 5 cor., ori 3 mari 6 cor. cu rambursă, ori trimițând prețul înainte.

Acest leac excelent cunoscut, întrece toate spirturile (franzbrantvein) existente, căci deja la prima frotare vindecă și nu numai că alină, ba chiar curmă durerea.

La cumpărat să fiți atenți, nu cumva să vă dea imitațiune!

Liferantul curții și

cam. imp. regești.

NEUMANN M.

MAGAZIN DE VESTMINTE PENTRU BĂRBAȚI, BĂIEȚI ȘI FETIȚE A R A D.

A apărut prețurentul de primăvară ilustrat, la dorință se trimite gratuit și francat.

Tobuze pentru Tigaret
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —
Librăria FRĂȚII ROTH
ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).

TELEFON 474.

TELEFON 474.

„Rochia-pantaloni“

nu se va bucura nicăiri de așa trecere, ca

ghetele de bărbați, dame și copii

cumpărate la „Asociația călțunarii arădani“
(Aradi Czipőtermelő Szövetkezet), cari se pregătesc din pielea
cea mai bună pe lângă **prețurile cele mai ieftine**.
E recunoscută și trăinicia acestor ghete făcute cu îngrijire și
de aceea fiecare va lucra în interesul său, dacă își va
procura ghetele trebuincioase la această „Asociație“

(Aradi Czipőtermelő Szövetkezet)

Piața libertății nr. 14.

In atențiunea domnilor!

Cine vrea să se îmbrace elegant, să cerceteze depozitul meu mare de stofe
din patrie și străinătate fără a fi obligat să comande ceva în

atelierul meu de croitorie englezască

strada Deák-Ferencz nr. 40. — (Casa Dr. Winter).

La mine se poate face un **sacco**, **palton** sau **pardesiu** elegant, din stofe fine și inecșionabile
incepând dela **60 cor.** în sus, care se poate plăti și în rate. — Mă rog de sprijinul mult on. public.

Cu stimă

Horváth Florian,

croitor de modă englezască pentru bărbați.

Mare asortiment
de
ghete de bai
in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de iac și chevreaux

la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.
ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Stabilimentul de sculptură în piatră a
văd. lui **FRANK VILMOS**

:: Piața Boros Béni Nr. 2. ::

Recomand în atențiunea binevoitoare a On.
Public, magazinul meu bogat asortat de

● **pietrii mormântale** ●

Pentru orientare țin să amintesc că firma aceasta o conduc dela 1883
spre cea mai mare mulțumire a publicului și și pe mai departe scopul
îmi va fi ca să satisfac stimei mei clienți cu serviciu solid, prompt
și atent. — Garanță deplină dă pentru împlinirea oricărei comande
măestrul sculptor, conducătorul întreprinderi mele, d-nul **Jacob**
Belloni, care de 42 de ani lucră în branșa asta. — Rog mult
prețuitul sprijin și pe mai departe. — Cu tot respectul :

văd. lui **FRANK VILMOS.**

Prăvălie nouă de ghete!

Atelier de ghete de bărbați și dame, se primesc comande după mă-
sură, se fac părți superioare și cusături la ghete cu prețuri moderate.

Klein József

Arad, strada Petőfi, în colț.

Rog respectuos onoratele mușterii, că în urma unor legături avantajoase, cumpărând material excelent cu prețuri ieftine, apropiindu-se sezonul de primă-

vară și de vară, să-mi onoreze salonul cu vizitele d-nealor prețioase, deoarece sunt în situația

plăcută de a le oferi cele mai elegante și moderne pălării, cu prețuri deosebit de favorabile.

Se roagă de sprijin binevoitor, cu cel mai adânc respect

LĂZĂR CZ.

salon de pălării

Arad, piața Andrásy nr. 13.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuează tot felul de comenzi comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rögteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

— Institut de asigurare indigen — „TRANSYLVANIA“ Sibiu, str. Cisnădiei 1—5 (în casele proprii)

a introdus, ca să satisfacă în toată privința dorința publicului asigurător, câteva tarife nouă (I. g. X. g. XIX g.) după care s'a făcut posibilă încheierea de asigurări cu 40% participare la câștig, după câte 3 ani de asigurare! Aceasta participare la câștig nu se calculează în premiile viitoare, ci se plătește în număr, ceea ce înseamnă o însemnată reducere a premiului. Dacă d. ex.: o persoană de 20 de ani încheie o asigurare pe K. 10.000 după tariful XIX. g. astfel, că acest capital după o plătire de premiu în decurs de 30 de ani, la ajungerea etății de 50 de ani ai persoanei asigurate să se plătească de jumătate, iar cealaltă jumătate la moartea întâmplată, mai târziu va avea după acest tarif să solvească un premiu anual de Coroane 266.40, va să zică cu totul Coroane 7992. Primește însă în schimb după câte 3 ani de asigurare înapoi 40% din premiu, adică în total K. 1065.60, ca participare la câștig! Prin urmare toate spesele acestei asigurări fac K. 6926.40. Când însă moartea asiguratului s'ar întâmpla mai înainte, adică înainte de anul al 50-lea al etății, banca ar plăti imediat cele 10.000 de cor. întregi erezilor. Atunci, natural și premiul plătit va fi mai mic.

Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif, cum și asupra tuturor celorlalte, se dau în orice timp și cu toată prevenirea prin Direcțiune sau prin reprezentanții ei.

Reprezentanța pentru Arad se află la D-nul Iuliu A. Herbay
strada Szécseny Nr. 1.

Acquisitori se caută pretutindeni.

(61) 1—5

Frumsețe și sănătate! La Cornel Demeter,

farmacist în Orăștie (Szászváros), găsiți următoarele preparate cosmetice de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubite, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesericăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fl.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuintată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfem.** Veravioletta, cel mai fin parfum de viole, lăcrămioare și scumpe (iorgovan). Prețul 1.60 fl.

■ „Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin intrebuintarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și întărească dinții și gingiile. Prin intrebuintarea apei acesteia, să delătorească mirosul neplăcut și greu din gură. Prin intrebuintarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fl.

■ **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin intrebuintarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.

■ **Peril de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.40 fl.

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.

Magazie de articlii pentru biserică și preoți.

GEORGE JANCOVICI ARAD

Forray-utca N-rul 12.

Aduc la cunoștința Onoratului public că au sosit

◆ ◆ noutățile de primăvară în stofe, mătăsuri, delainuri, zefyruri, cretoane, batisturi și multe alte articole cari nu se pot toate înșira. ◆ ◆
Postavuri de reverenți, brăuri preoțești, roșii, vinete și negre. Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți.

Ciorapi împlețiți în temniță.

social. Cvota aci face numai 3 mărci odată pentru todeauna. Fiind însă și aceasta ca și banca pusă pe baza garanției nefermurate are credit. Averele celor peste 300 de membri e o garanție destul de solidă pentru fabricanții cu cari stă tovarășia în legătură directă. În anul 1910 s'au procurat prin însoțirea asta mărfuri ca: mașinării agricole, sămânțe, pari de vie, stropitori, gunoi artificial etc., în suma de 153 mii de mărci.

Proprietarii de vie (nu toți locuitorii se ocupă cu vieritul) și-au separat tovarășia lor pentru valorarea strugurilor și mai ales a vinurilor. La aceasta sunt membri toți vierii din comună, bogați și săraci. Singur „Bürgermeister“—ul face excepție. Bogătanul acesta produce la an câte 40—50 mii de ferii de vin. Dânsul îmi spune, că-i peste măsură să se facă membru. Își are pivnițele sale, pivnițer specialist în ale vinului. Spunea însă, că de 10 ani de când există tovarășia vierilor, vinurile sătenilor todeauna au fost mai cu preț vândute ca ale dânsului.

„Diese Winzer Genossenschaften haben einen sehr guten Ruf und ihr Wein ist sehr gesucht“.

Vinurile aduse astă-toamnă la tovarășie au fost plătite cu 60 Pfg. de litră (Risling de Rin). În luna viitoare, îmi spune un membru din direcțiunea acestei tovarășii, aproape întreg cvantul de vin va fi trimis la Berlin per 85 Pfg. de litră. Va să zică ar fi un venit de 25 Pfg. de litră. Plusul acesta substrăgându-se spesele de adm. (cam 5 Pfg. dela litră) se va distribui membrilor în bani gata cu ocazia proximei adunări generale.

Afară de acestea trei tovarășii mai e în comună și „Consumverein“. Aci sunt 215 membri. Cvota 60 de mărci. Consumul s'ar putea zice că e bolta celor 215 de membri. Scopul acestei bolți nu e ca să câștige mult, ci ca respectivii membri să fie serviți bine și ieftin. Nemembrii nu pot cumpăra de aci nici măcar o cutie de chibrite, iar membrii n'au voie să cumpere dela altă boltă din comună. Dacă cineva ar îndrăzni-o aceasta, atunci primadată ar fi pedepsit cu 20 de mărci, iar a doua oară și-ar pierde dreptul de membru, fără ca să i-se reînapoieze cvota. Dispoziția aceasta statutară, îmi spune parohul local, e cu totul superfluă, deoarece mărfurile din „Consum“ sunt nu numai mai ieftine, ci sunt de preferit și ca calitate, așa, că nu-i trece prin minte nici unui membru să târguiască dela altă boltă din comună.

Comuna asta mai are și un spital și un azil pentru băieții orfani ori mai săraci. Ambele sunt susținute de toți locuitorii comunei, dar mai ales din subvenția ce o dau an de an cele 4 tovarășii din comună.

Conducerea azilului și a spitalului e încredințată la 4 surori de caritate. Femeile acestea cercetează cu dragoste de mamă pe bolnavii din comună, pe la casele lor. La caz de lipsă veghiază chiar la patul bolnavilor îngrijindu-i conform sfatului medical. Bine înțeles aceasta o fac la cazuri de morburii mai grele. La spitalul comunal sunt transportați și îngrijiți numai cei cu morburii lipicioase ori cei săraci, cari n'au de cine să fie îngrijiți acasă.

Pentru-ca tinerimea (feciorii) pe deoparte să nu tragă la crășme duminecele și sărbătorile după amiazi, pe de altă parte să aibă unde se deprindă la sporturi, comuna a zidit de vre-o 4 ani o frumoasă sală de gimnastică. Aci sub conducerea unui dascăl și a unui fruntaș din comună fost sergent-major la miliție, băieții să deprindă în gimnastică la o parte precum și în exerciții militare.

Pentru fetele dela 15 ani în sus mai e aci o școală să îi zicem de „menaj“. În școala aceasta cele 2 învățătoare din comună instruiască fetele în ale fertului, dar mai ales cum trebuie să țină o femeie ordine și bună rânduială la casă.

Toate institutele acestea sunt puse la cale și conduse de fruntașii comunei: Bürgermeisteri, învățători etc., dar mai ales de cei 2 preoți, cari deși sunt unul catolic celalalt protestant, totuși

când e vorbă de binele poporului, amândoi sunt numai *Nemți*, amândoi *sunt frați*. I-am văzut Dumineca trecută stând unul lângă altul cu ocazia adunării generale a băncii sătești. Unul e prezidentul direcțiunii, celalalt e prezidentul comitetului de supraveghere, pentru care oficiu n'au absolut nici o remunerațiune.

Mi-a plăcut de ei!

Adrian Oțoiu.

Gronica feminină.

Pentru-ce nu se însoară bărbații?

III.

Până aici am arătat în câțva unele rele, cari sperie tinerimea de a se căsători, și cari poate pe neștiute s'au încuibat în multe familii bune, dar pe cari toate mamele sunt datoare a le delătura și a se feri de ele; sunt datoare societății și neamului, ca să-și dea sama bine cum cresc copilașii lor, viitoarele mame, dela care depinde limba, portul, cinstea și fala neamului românesc.

Viitoarele mame să fie la înălțimea chemării lor azi, când în ea trăește neamul nostru, ele deci trebuie să fie tari în credința moștenită dela moșii și strămoșii noștri; mândre de neamul și limba lor frumoasă; iubitoare de adevăr, de curățenia sufletului, și a tot ce le încunjoară, cruțătoare, harnice, și să se știe însufleți pentru tot ce e nobil, folositor și frumos; să țină la cinstea casei lor, ca la un altar sfânt, și să fie asemenea unui soare, care cu razele lui binefăcătoare aduce noroc și belșug milioanele de popoare ale lumii. Da, femeia să fie ca un soare, — ca un soare a cărui rază aduc belșug, — dar să nu fie soarele, care toată ziua strălucește pe stradă.

Atunci, când bărbații vor vedea, și vor afla astfel de ființe ideale, atunci; — o atunci numai poate fi vorba, că vor rămânea neînșurați, sau că numai cu frică și groază se vor apropia de căsătorie.

Dar așa cum se cresc fetițele în cele mai multe case azi, — dacă vom urma tot pe acest drum, atunci mereu vom auzi plângeri și unul zice: Nu, nu, nu îndrăsnesc să mă însor, căci la pretențiunile fetelor de azi trebuie un venit anual de cel puțin 20 mii cor. — abstrăgând dela aceea împrejurare, că o soție, care trăește numai pentru societate, și e roaba formelor și a modei, aceea nici-când nu poate feri pe ai săi, căci nu-i ajunge timp.

Alt bărbat cuminte vede încă și mai mult. El cunoaște pe atare doamnă tânără de când a fost fată, o știe, că atunci era mai modestă, fiind fată săracă, dar după ce a ajuns la ceva stăricică, — nu mai cutezai să zici, că e aceea — și acel bărbat desigur zice: Nu, nu, nu mă mai însor niciodată, căci uite și prietenul meu din orașelul X s'a căsătorit din iubire, a luat fată săracă și totuși... ei, soția lui cochetează, soția lui... se poartă scandalos — atunci cum să te căsătorești? Cele, ce au ceva bănișori aduc lângă zestre un vagon de pretențiuni, și-și inchipue, că ele cu bănișorii lor te-au făcut domn și fără de ele ai fost nime — iar cele sărace — (onoare excepțiunilor) dacă să văd odată la bine, capătă poftă a fi și ele ca cele crescute în palate — iar unele, cum am arătat mai sus, abuzează în modul cel mai îndrăsnit de iubirea și credința bărbatului ei idealist.

Poate unele femei în sburdălnicia și îmbuibarea lor, nici nu-și dau seama de *crima* ce săvârșesc prin ușurința lor de ași uita de datorită și de demnitatea lor, dar fapt e, că sunt multe, foarte multe de acest soi, cari sperie tineretul dela căsătorie.

3. Fiindcă am ajuns la punctul acesta și în legătură cu demnitatea femeilor voiu să arăt și vina bărbaților la aceea, că pe zi ce trece soțiile necredincioase se înmulțesc.

Frumuseța unui bărbat e caracterul. Ce caracter are acel bărbat, care aleargă după soția prietenului său? Nu-i acel bărbat, care strică fericirea, căsnicia altora mai rău decât un bandit? Dacă o femeie e numai cât de cât frumusețică, aceea e destul ca să fie incomodată și urmărită cu priviri impertinente și observări necuviincioase. Acum dacă femeia nu stă pe un nivel foarte înalt moral — cade — și pentruce? Pentrucă înaintea bărbaților, acele femei sunt preferite. Da, femeile ușurate se înmulțesc — dar pentruce? Pentrucă bărbaților, acelea le plac. Cei mai mulți nu caută în femeie un suflet frumos și calități distinse sufletești, ci le îndrăgesc după făptura lor trufașe. Bărbaților nu le trebuie soții serioase, care să le fie tovarășe credincioase în lupta vieții — nu — lor le trebuie păpuși, ei caută în femeie jucărie, ș'apoi domnilor — jucăriile sunt făcute din *marfă ușoară*.

Mulți, foarte mulți tineri trăiți în societatea femeilor păpuși, femeilor jucării, cari i-au ruinat în cea mai frumoasă etate, încep să fie blasați, ei nu mai simt pentru femeie, decât dispreț și disgust. Asemenea bărbații, prea adeseori dupăce și-au ruinat sănătatea și averea, atunci își iau refugiu la căsătorie.

Cu un cinism nemaipomenit el are cutezanța a-și ridica ochii la cel mai candid suflet al societății și nu odată s'a întâmplat, că tineri de felul acesta au nenorocit pe cele mai distinse fetițe tinere.

Pentruce? — Pentrucă lui nu-i trebuie soția — el nu cu acea dragoste sfântă în suflet își îndreaptă privirea la ființa curată, care vrea să-i cadă jertfă, — nu, ei la așa ceva nu visează — lui pur și simplu e lăcomie la zestrea frumoasei fetițe. Ce merită astfel de bărbat?..

Că sunt multe femei, cari cheltuiesc sume enorme pe haine și pălării, și că femeile sunt luxoase, încă în cea mai mare parte bărbații sunt de vină, pentrucă în baluri și societăți și pe tot locul, ei tot după cele pompos gătite aleargă, lor li-se dă întâietate, celor cochete, celor luxoase li-se aduc onoruri, omagiu și dorința acelor păpuși e poruncă pentru cei mai serioși bărbați, până când mamele adevărate, soțiile credincioase, pe care numai bărbatul lor le îmbracă, și prin urmare nu pot străluci cu haina, ca cele de mai sus, acele adeseori sunt desconsiderate, ba adeseori sunt salutate așa a lene atingând abea degetele la marginea pălăriei.

Tot aceasta se poate zice și de fetele tinere. Când merg la baluri, la petreceri bărbații, tinerii jucători, toți vor preferi să-și petreacă cu fetele cari vor fi mai pompos gătite și cu privire mai îndrăznească, până când cele îmbrăcate modest, mai solide și sfioase vor fi jucate tura de datorie și de aici încolo noapte bună! E dar evident, că pe petrecerea proximă toate se vor sili să fie în haine scumpe și toate se vor întrece în purtare îndrăznească, căci doar, nu-i pe lumea aceea fată tânără, care nu dorește să fie admirată și preferită.

Așa dar, am putea zice cu drept cuvânt, că bărbații sprijinesc luxul și cochetația. Poftescă deci bărbații și nu alerge după cele gătite, ci să fie preferite cele modeste, cele simplu îmbrăcate, iar pe femeile cochete să le desprețuiască și încunjure, și veți vedea, că rezultatul va fi uimitor.

Și acum încă odată: mamelor creșteți și bărbați cu caracter de aur!

Ași dori dragă prietenă să-mi scrii și tu părerile tale cu privire la tema aceasta.

Te sărut dragă Silvia! O mamă.

Cu tot respectul încunoștințez stim. public român, că am deschis în ARAD, strada Kossuth nr. 66 un

salon de croitorie pentru bărbați,

unde pregătesc cu pricepere și gust neîntrecut tot felul de vestimente pentru bărbați și uniforme preoțești. În urma studiilor făcute în străinătate sunt în situația să satisfac ireproșabil cele mai pretențioase gusturi.

Rugând sprijinul binevoitor semnez cu distinsă stimă

GEORGE MARIȚA

croitor de uniforme și haine bărbătești.

AVIZ!

Invitare la abonament

În curând sunt trei luni dela apariția acestui ziar. Cu 1 Aprilie v. intrăm în al doilea cvartal de an. Cetitorii pot să-și facă acum iconă despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu voim să fim înșine judecatori, nici reclamă de bălcu nu vom face pentru acest ziar.

„Românul“ este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale, „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În timpul scurt de trei luni numărul abonaților noștri atinge aproape cifra de *trei mii*. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare, cum este „Românul“ necesită sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți Români din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. *Tînta noastră este, ca, afară de politică, „Românul“ să ofere cetitorilor săi distracție nobilă, învățatură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceace se petrece în lume.* În numărul nostru de Duminecă am deschis rubrică permanentă pentru *chestia feminină*, iar numărul popular voim să rămână și pentru viitor un izvor de însuflețire națională și de întărire a poporului în credința strămoșească.

Cu multă satisfacție suflăscă putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei de cea mai mare valoare în viața noastră obștească.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: *dr. Vasile Lucaciu, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu, dr. Ștefan C. Popp, dr. Ioan Suciu etc.*

Românul are apoi colaboratori și pentru celelalte popoare nemaghiare din patrie, pe *dr. Mihail Polit* (pentru Sârbi), *dr. Milan Hodza*, (pentru Slovaci), *dr. Vladimir Kuschnir* (pentru Ruteni).

Ziarul nostru ține corespondenți stabili în Budapesta, Viena și București și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

În partea literară cetitorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitorilor români: *I. L. Caragiale, D. Anghel, Em. Gârleanu, E. Lovinescu, Victor Eftimiu, P. Cerna, A. Lăpădatu, Petre V. Haneș, Const. A. Giulescu, Petru Dulfu, Em. Grigorovitz, Z. Bârsanu, Em. Isac, Horia Petra-Petrescu și mulți alții.*

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literari și de științe (*I. Corbu, V. Gilu, dr. Al. Bogdan ș. a.*). Dăm apoi regulat și *nuvele mari și romane*. Am publicat până acum *nuvela „Piatra Muierii“* de *Em. Grigorovitz*, *„Mama“* de vestitul scriitor german *Zahn* și acum se publică romanul *Mary* de *Björnson*.

Am dat o îngrijire deosebită *părții economice*, care este condusă de bărbați specialiști (*dr. Virgil Madgearu, Adrian Oțoiu, Const. Băilă și alții.*)

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („Româncă“, „O mamă“, *Neli Cornea, Aurelia Pop etc.*)

Pentru popularizarea acestui nobil joc, am deschis în numărul nostru de Duminecă o *rubrică permanentă de șach*, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nizu, ca „Românul“ să ajungă la posibilă perfecțiune astfel, ca să suplinească ori ce ziar străin și să se poată încuiba în toate casele românești prin înșasi valoarea sa.

În scopul acesta cerem acum la începutul cvartalului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român să aboneze „Românul“.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28 cor.
Pe 1/2 de an	14 „
Pe 3 luni	7 „
Pe 1 lună	2 40 cor.

Pentru numărul popular:

Pe un an	4 cor.
Pe 1/2 de an	2 „

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40 franci
pe 1/2 de an	20 „
numărul popular	10 „

Numărul popular va apărea ca și până aci, în fiecare săptămână Vineri dimineața.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: Administrației „Românul“ — Arad (Str. Battyányi Nr. 2), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: *Redacției ziarului „Românul“* — Arad (Str. Battyányi Nr. 2).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „Românul“.

Redacția și administrația ziarului „Românul“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

D. Caragiale, amicul și colaboratorul nostru, ne roagă stăruitor să declarăm categoric, pentru a evita orice confușiune sau bănuială, că în „Românul“ nu publică și nici nu va publica măcar un singur rând de proză fără a-l iscăli cu numele dsale.

Atragem atenția cititorilor noștri, în special al preoților și învățătorilor — asupra articolului nostru de economie: Ce are un sat din Germania, datorit dlui Adrian Oțoiu, — articol ce le va fi de mult folos.

Învățător premiat. Comisiunea administrativă a orașului Arad la propunerea inspectorului Arpad Varjassy, a propus ministrului de culte distingerea merituosului director al școlii românești gr.-or. din Arad d. *Iosif Moldovan*. D. Moldovan este unul dintre cei mai distinși și mai bine cvalificați învățători ai noștri, care pentru aptitudinile sale pedagogice și sociale este stimat și iubit nu numai de colegii săi cari l-au distins alegându-l președinte al reuniunii lor, ci se bucură de mare trecere în întreaga societate românească. Com. administrativă în adresa sa către

ministrul de culte și instrucțiune publică cere acordarea a 200 coroane în formă de adaos personal anual pentru activitatea sa neexceptionabilă și devotamentul, cu care a servit școala în decurs de 27 ani.

Felicitări.

Calvarul unui învățător. Chiar și între multele șicanări, de cari avem noi, Români, parte pentru iubirea de neam și de adevăr, e unic în felul său cazul de „agitație în contra statului“ al d-lui *Dimitrie Popoviciu*, fost învățător în Cuvin și din grația procurorului — azi învățător în suburbiul Arad-Șega, după un șir de neconținute săcăieli din partea factorilor administrativi, în ochii cărora iubirea de lege, de limbă și de neam, aceste sublime însușiri ale sufletului omenesc, constituie un păcat atât de grav, ce reclamă amovarea la moment a învățătorului conștient de chemarea sa.

Patru ani de-alungul a suferit învățătorul *Dimitrie Popoviciu* liniștit și tare în conștiința sa de român, maltratările nesfârșite ale celor ce vor să mântuie Ungaria de păgânii de agitatori, — așteptând clipa, când adevărul va triumfa.

În anul 1908 era învățătorul adorat al Cuvinului, când se trezește acuzat de agitație în fața comisiunii administrative, ca for disciplinar, care în ciuda tuturor dovezilor îl condamnă la 100 cor. amendă.

Procurorul apelează însă la ministrul cultelor împotriva acestei sentințe, care nu i-se pare destul de grea ca să-i curme pofta d-lui *Popoviciu* de a-și manifesta dragostea către neam. Ministrul răspunde la dorința zelosului procuror, cu amovare din oficiu.

Procedura aceasta a ministrului, stârni un val de indignare în rândurile învățătorilor români și înduplecă pe d. deputat dr. *Șt. C. Pop* să interpeleze în Cameră pe ministrul cultelor contele *Apponyi*. Acesta însă declară, că n'are cunoștință de afacerea aceasta, care nu s'a făcut cu învoirea lui, fiind dânsul de principiu, ca sentințele mai ușoare de felul acesta să le reducă, ori chiar să le caseze. Totuși n'a făcut nici o dispoziție în favorul învățătorului nedreptățit.

În răstimpul acesta d. *Popoviciu* ajunse și în fața curței cu jurați pentru acelaș motiv. Aci în butul stăruinței intensive a d. dr. *Iustin Marșieu*, fu condamnat la trei luni.

Mulțumită deci zelului patriotic al procurorilor, ajunsesse pe drumuri, și condamnat la temniță învățătorul român pentru împlinirea datorințelor sale.

Ce era să facă între astfel de împrejurări? Punându-și nădejdea în dreptatea cauzei sale, apelase la *Tablă*. Aici oamenii erau mai nepreocupați, mai indulgenți și înțelegând situația, mulțumită minunatului discurs al d-lui *Marșieu*, au anulat sentința de formală executare a unui om nevinovat, ce o aduse Curtea cu jurați.

Adevărul deci totuș a ieșit biruitor și d-nul *Popoviciu* după atâtea șicane nemeritate a isbulit să fie absolvat. Rămânea încă să se pronunțe și comisiunea administrativă, ce s'a întâmplat ieri înainte de amiază.

Desbaterea s'a pornit cu puține sorți de izbândă, susținându-se acuza și pe mai departe cu multă încăpăținare de către procurorul *Keresztes*.

În urma stăruințelor depuse de d. dr. *Marșieu* însă afacerea s'a terminat definitiv, ieșind d. *Popoviciu* în schimbul, unei amende de o sută coroane deplin rehabilitat în toate drepturile sale de mai înainte. Sentința au primit-o ambele părți cu resignare.

Il felicităm călduros pe d. *Popoviciu* pentru curajul cu care a știut să înfrunte urgia procurorilor și ne bucurăm de bucuria lui.

Rectificare la „Corespondența din Viena“ publicată în nrul 64. *Banca Națională a României* a contribuit în anul 1910 cu suma de o mie coroane pentru scopurile Societății bisericesti române din Viena.

Magazinul de haine pentru dame și copii al madamei

STERN CECILIA

ARAD, strada Forray Nr. 2.

Recomandă în atențiunea binevoitoare a onoratului public cumpărător **asortimentul bogat din cele mai elegante bluse, halat, poale (pulpane) și costume femeiești** găsite în saloanele proprii. □□□□□□□□□□□□

Prețurile cele mai favorabile!

Comande după măsură execută prompt și cu gust. Haine de doliu găta în 4 ore

La fondul congresului meseriaşilor noştri, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” au mai dăruit: P. Muntean, c. și r. colon. pens. 50 bani, Aron Suci, c. și r. locot. auditor 81 b., Leonte Muntean, stud. medic (Viena) 50 bani, dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem. I cor., Teodor Stoa, director școlar și soția sa Rosalia, învățătoare (Veștem), câte 50 bani, Victor Tordășianu, președinte 10 bani și Ioan Voicu, sodal rotar 50 bani.

A 21-a Însoțire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiu. O veche dorință a celor buni din Topârcea s'a realizat zilele trecute, când la stăruința vrednicilor fruntași de acolo și îndeosebi la îndemnul d-lui Vic. Tordășianu, secretarul Reuniunii române agricole sibieni, bază s'a pus la Însoțirea de credit sistem Raiffeisen de acolo. Statutele Însoțirii sunt aprobate de trib. reg. din Sibiu și este a 21-a Însoțire de credit sistem Raiffeisen în comitatul Sibiu. Ea s'a declarat aderentă a centrului Însoțirilor ce e în înființare.

Mulțumită. Adunarea generală a institutului de credit și economii „Albina”, la propunerea On. Direcțiuni a institutului, a binevoit a ne vota, din cvota de binefacere, și de data aceasta un ajutor de cor. 200 pentru scopurile urmărite de Reuniunea noastră agricolă. Pentru acest repetit ajutor, exprimăm cea mai adâncă simțită mulțumită și recunoștință a noastră. Sibiu, 27 Martie 1911. Comitetul central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiu”. Pant. Lucuța, președinte, Victor Tordășianu, secretar.

Pentru augmentarea fundațiunii Iuliu Bărdossy creată pentru premiarea și ajutorarea elevilor cu purtare morală bună dela școala gr. cat. din Turda, au mai contribuit: „Arieșana” institut de credit și economii Turda 10 cor. Dr. Georgiu Popescu, avocat 10 cor. Gavril Pop v. protop., Măhaci 5 cor. Emil Petricas, comerciant Turda 5 cor. Nicolau Rațiu, v. preot 2 cor. Ilie Crișan, econom 1 cor. Vasiliu Jurj, econom 1 cor. Elena Gaia, 1 cor. Constantin Pepene 50 fil. Vasiliu Șandru, măsar 20 fil. Cu discul în biserică 174 fil. — Turda, 6 Aprilie 1911. Simion Poruțiu, inv. gr.-cat.

Promovare. Ni-se comunică: Candidatul de avocat d. Nicolae Biraescu, a fost promovat doctor în științele juridice. Felicitări.

Necrolog. D. Petru Cosmuția de Cernesti a răposat la 4 Aprilie în vârstă de 69 de ani. În mormântarea a avut loc la 6 Aprilie în cimitirul bisericii gr. cat. române din Șimleu.

Trimitem adânc întristatei familii condolențele noastre!

Societatea bisericească română din Viena. Marți a ținut comitetul prima ședință după adunarea generală, și s'a constituit pe anul 1911 astfel: Președinte: d. General Alexandru Lupu, Vicepreședinte: med. dr. Sterie N. Ciurcu. Secretar I: dr. Mihai A. Popovici. Secretar II: Prof. C. Nedelcu. Cassar: med. dr. Lazar Popovici. Controlor I: med. dr. C. Mândrilă. Controlor II: med. dr. Victor Roșca. Membrii în comitet fără funcție: inspect. sup. Iancu Balmoș. archit. Cesar B. Popovici. ing. Teofil Popovici. Membrii suplitori: Milan Milcovici, juvelier. Nic. Sandulovici, ofic. minist. Daniil Polita, consil. militar. Consiliul de revizuire: dr. Ioan Cuparescu, dr. Marius Sturza, Gheorghe Toma, consil. guvernial. Tribunalul arbitral: Maior Grig. Trailovici, Nicolae Sandulovici ofic. min. Căpitan Iuliu Vanca.

La fondul dr. Petru Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți aplicați la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” au intrat dela colegii răposatului după cum urmează: dr. Nicolae Bălan, dr. Onisifor Ghibu, Aurel Bratu și Timoteiu Popoviciu, câte 5 cor.; Victor Păcălă 4 cor.; dr. Aurel Crăciunescu 2 cor.; Eugen Todoran 1 cor. La același fond au mai dăruit: profesorul seminarioal Timoteiu Popoviciu, întru veșnica odihnă a părintelui său, Dionisie Popoviciu, fost paroh în Tincova, 5 cor.; apoi Vasile Suci, paroh (Topârcea), Ioan Marin, par. (Răusadului), câte 1 cor.; Iovian Mureșan, protopresbiter (Turda), Gheorghe Maxim, comerciant (Avrig) și Ioan Manta sen., paroh (Gurarăului), câte 2 cor.; dr. Pavel Opreșă, profesor gimnazial (Brad), Ioan Indreiu, paroh (Cebea), câte 3 cor.; „Cassa de păstrare” (Miercurea) și Avram Sârbu, învățător (Câmpeni), câte 5 cor. Starea fondului cor. 272'30.

„Transilvania”. Această bancă de asigurare, a luat cu începerea anului acestuia, afară de combinațiunile ei numeroase de asigurare de până azi, încă și asigurarea de penziuni și asigurări cu parte la câștig în programul ei de operațiune. Facem atenție publicilor cetitor, asupra inserțiunii din numărul de azi al institutului nostru de asigurare din patrie, recunoscut deosebit de culant și avantajos.

x Candidat de avocat și un scriitor află aplicare imediat în cancelaria subscribului. — Dr. E. Andrea, avocat, Ujegy-ház (Szebenm.)

O tragedie. În Saldobagiu, lângă Oradea, trăia o păreche tânără în cea mai mare fericire. Pacea casei nu o turbura decât cloșanii ce în timpul din urmă făceau mari pagube în cămară. Bărbatul Alexandru Kovács pornise deci o goană cumplită împotriva lor. Alaltăeri intrase iarăș în cămară să impuște cloșani. Nevastă-sa când observase, că se gătește la vânat, se hotărî să-l sperie. În grabă intră în cămară ascunzându-se după niște saci de bucate. În semiobscurul ce era în cămară bărbatul însă intrând și el i-se părea că vede mișcând un șobolan. Să nu-l scape, fără multă ezitare descarcă arma ucizând pe iubită sa soție, în credința că mișcările capului ei cu păr bogat, e șobolan.

Soția cu capul străpuns de glonte fără graiu căzu moartă la pământ.

Pe bărbat, care e aproape nebun de durere, nu l-au arestat.

BIBLIOGRAFII.

- Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrate în mai multe colori în mărime de 42/52 Cor. 15.—
Album, Amintiri din Războiul independenței 1877-1878 Cor. 2'50
Redactor responsabil: Atanasiu Hălămgian.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

MARY.

— Roman de Björnstjerne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu (15) — Urmare —

Ioergen Thiis mărturisii, nimicît, că... că... n'a avut alt scop, decât... decât... decât...

— „Asta o știi eu”, îi răspunse ea scurt. Mai apoi au mers amândoi jos. La masă își rezervară o masă — la masă începu, firește, Ioergen Thiis să vorbească iarăș despre Roey. Nu putea să se lase bătut. Povesti, că oficerilor le-a părut tuturora rău, că a trecut Francisc Roey la ingineria militară. Că e un strateg de seamă. Exercițiile și cele teoretice, și cele practice, i-au dat posibilitatea să exceleze. Ioergen aminti exemple, dar cei dela masă nu le-au priceput. Începu deci să povestească anecdote despre Francisc Roey. Din viața lui cu camarazii, din oficiul lui. Voia să le arate, cât este el de iubit și de îndrăsnăț. Mary era de părere, că exemplele arată mai evident, cât e el de tinereț. Ioergen începu deci să bată în retragere. Că povestit toate numai din auzite. Că Francisc Roey e mult mai în vârstă decât dânsul.

— „Ce zici D-neata de el?”, întrebă Thiis, deodată, foarte inocent.

Mary stete la îndoială ce să răspundă. Toți se uitară la ea.

— „Povestește prea multe”. Ioergen începu să rădă.

— „Dar ce vrei să faci altceva? La energia asta exuberantă de puteri?”

— „Da, dar să nu ne faci să suferim noi pentru aceea”.

Au răs toți de răspunsul aeosta și astfel s'a deslegat încordarea, care cuprinsese pe toți mai înainte. Krog, și d-na Dawes erau acum siguri, că Francisc Roey nu le va mai tulbura apa. Ioergen Thiis deasemenea.

La opt și jumătate s'au dus în sus, Mary s'a rugat de iertare dacă se retrage deoarece este foarte obosită. Se trânti pe pat, în odaia ei și auzi cum cântă la pian Ioergen Thiis. Mary începu să plângă.

În seara următoare se afla pe marea, care se întindea până departe și era curată ca o oglindă. Amurgea încetșor spre noaptea de vară; în depărtare să zăreau două colonne de fum, nimic altceva. O coloare sură, plăpândă, neîntreruptă, sus și jos. Mary se așeză lângă reeling. Nu vedea nici un om. Singurul sunet, care-l auzea era larma mașinei.

Fusese jos în salon și auzise muzică. Se urcase sus, înaintea celorlalți. O mână aici un simțământ de singurătate fără de margini, la privescerea asta lipsită de conținut.

Pretutindeni nori ca graniță.

Nimic altceva decât nori; nici chiar un reflex al soarelui, care a apus.

Și ce-i rămăsese și ei din splendoarea lumii, pe care o părăsise tocmai? Nu era și împrejurul ei și și într'ansa tot atât de gol?

Viața în călătorii se sfârșise; nici tatăl ei, nici d-na Dawes nu mai voiau să o reînceapă — o știa ea asta prea bine. Acasă, în sânul de mare, unde locuiau, n'avea nici chiar un vecin, care să-i fi tras atenția.

În oraș, unde locuiau, o jumătate de oră de acolo, nu era nici un om, de care să se fi putut ținea.

Nici chiar pentru atâta nu și-a luat timp. Simțea, că nu este nicăiri acasă. Viața, care țâșnește din pământ și leagă de ea, cece se află pe el, nu era viața ei. Unde intra i-se părea, ca și când ar sta pe loc conversația și s'ar alege altă temă de discuție, potrivită pentru ea.

Călătorii din lumea mare — world-trotters-ii — cari călătoreau cu ea, îi povesteau de întâmplările din călătoriile lor, de muzeele și de concertele din locurile, unde călătoreau împreună.

Câteodată și de probleme, cari îi urmăreau ori unde ar fi călătorit. Dar din toate acestea nu o interesa nici una mai adânc. Cunoștea formulele pe de rost.

Era mai mult un exercițiu de vorbire sau vorbărie fără de nici un scop, fără doar de omorît vremea.

Omagiul, care i-se aducea și care i-se ridică câteodată până la un adevărat cult, începuse deja de pe când fusese copilă și când considera toate ca un joc frumos. Cu timpul s'a

Kings Arthur & Comp. Timisoara-Fabric Str. Andrassy Nr. 7. Palatul nou orasenesc.

Magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii. Specialități în costume pentru copii, etc. etc. etc. Telefon pentru oraș și comitat Nr. 1053.

Au sosit cele mai noue mode de primavară. = Asortiment urias. = Haine gata de bărbați, băieți și copii. Specialități în pardesiuri cu prețurile cele mai ieftine.

Vin de vânzare

să află la subscrisa cu **48 cor.** hectolitru.
Aurelia Dr. Petran
Kovaszincz, com. Arad.

Se află de vânzare

vinuri

dintre sortele cele mai fine din viile D-lui **Kis Bálint dela Cetea**. Se pot căpăta și în cantități mai mari. Doritorii cumpărători să se adreseze la

Nicolae Sora Băroju
Szelyistye, Szeben m.

Se caută un candidat

pentru cancelaria subscrisului. Reflectanții să se adreseze direct comunicând condițiile.
Hațeg, 1911 4/5.

Dr. Gavril Suciu.

Fire de legat via

cu cel mai favorabil preț se capătă în prăvălia de saci a lui **BRAUN MIKSA**
ARAD, piața Boros-Béni nr. 2 (lângă frații Burza),

Aranjamente pentru

grajd:

iesle, scară de fân, gard pentru stradă, și pietrii pentru pardosit, se vând în strada
Florian nr. 15.

La librăria:

H. Zeidner, Brașov

se află a doua carte pentru deprinderea „Limbei maghiare“ de **Kóós-Goldis**, edițiunea III-a 1910, aprobată de înaltul min. reg.-ung. de culte și instrucție publică sub nr. 120946 din 1 nov. 1910. — Prețul legat 40 fileri. A apărut „Geografia“ pentru școlile populare de **Dr. N. Pop**, ediția X-a din anul 1911 complet prelucrată și îngrijită de directorul de școală **Pompiliu Dan**, Zernești. Cartea este întocmită după recerșintele celui mai nou plan de învățământ și este înaintată la minist. spre aprobare. Provăzută cu charta colorată a Ungariei costă numai 60 fileri. Domnii învățători primesc după trimiterea a 20 fileri câte un exemplar gratuit dela:
Librăria H. Zeidner, Brașov

ROLETE.

Mare asortiment de veritabile rolete americane automate. Bile și popice din lignum sanctum veritabil se pot procura cu prețurile cele mai moderate în bazarul

Zimmerman Ignác,

prăvălie de obiecte decorative de Norinberg și de jucărele, Arad, piața Szabadság nr. 21.

Tinăr român

în etate de 26 ani, poșede perfect limba maghiară, încălta și gemăna, caută pe lunile Mai-Iunie-Iulie-August, ocupațiune ca administrator la vre-o moșie, sau ca instructor pe lângă băieți. — Ofertele a se adresa la
administrația foaiei.

Atelier de mäsărie

aprovizionat cu cele mai nouă
mașini, model nou.

Cu respect încunostiințez pe cei interesați, că am deschis atelier înzestrat cu modelul cel mai nou de mașini pe strada **Mikes Kelemen, nr. 45—47 în Arad**. Primesc orice însărcinare de specialitate cu cele mai moderate prețuri asigurându-vă de executare promptă și acurată.
Rog generosul sprijin, cu cel mai profund respect

Kronberger István
stoler (măsar) de model.

Se primesc învățacei, cari știu românește.

Cele mai noi suscepți

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din „Balkáni hercegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

obiceiuit cu semnele acestea, ca cu o tură de „francaise“.

Un singur caz, care puse pe griji întreagă familia, vre-o câteva cazuri, cari o durură puțin, au trecut și au fost date uitărei repede; acum era totul banal pe lângă ea, fără de nici o seriozitate. Stetea cu mâinile goale și singură-singurică.

Se sgudui odată în internul ei și înfățișarea de uriaș a lui Francisc Roey îi apăru înainte. Îi apărea atât de lămurită, atât de evidentă în toate amănuntele ei, chiar cele mai mici, încât i-s'a părut, că nu se poate urni din loc.

El nu era ca ceilalți. Era faptul acesta, care a spăimântat-o atâta?

Tremura chiar numai gândindu-se la el. Fără ca să voiască, vedea pe Alice cum stă lângă dânsul, cu o lascivitate în pieptul ei plin, cu ochii ei frivolii...

În ce legătură se aflau aceștia doi întrolaltă? I-se făcu întunerice înaintea ochilor, o îmboldea ceva, clocotea ceva în pieptul ei. Apoi începu să plângă fără de veste.

Auzi un șuer surd. Trebuia să pornească dela ceva mare. Privi într'acolo. Le venea înainte un vapor gigantic, oceanic, fără de veste și atât de grozav de mare, încât Mary și-a pierdut respirația câțva timp. Se ridica din mijlocul mării fără de nici un semnal de alarmă. Se apropie cu o iuțeală vertiginosă de ei, crescă, crescă mereu, un munte de foc cu lumini mari și mici. Valurile spumegătoare le răscolea și trecu pe lângă vaporul lor. Numai o clipă — căci mai apoi s'a prefăcut într'un punct, în depărtare.

Cum o atingea întâmplarea aceasta.

Trecea doar viața pe lângă ea, viața, care aleargă dela continent la continent, pline de gânduri și de muncă, cari sunt veșnic într'un schimb aducător de roade mănoase.

Ea însă era silită să zacă aici și să-și trăiască traiul într'un ciubăr mititel. Valurile colosului lumesc îl aduceau în mișcare legănată, încât trebuie să te ții bine, ca să nu cazi afară.

Stetea din nou singură în nemărginitul gol. Tradată. Nu era asta tradare, dacă toate câte le-a auzit și văzut ea în cele trei continente ale lumii, din viața poporului și din sărbătorile bisericesti și naționale, din operele de artă și din muzică, — dacă toate acestea rămăneau acolo, unde le-ai văzut și auzit, iar ea se afla în pustietatea aceasta grozavă, care stetea pe loc?

CAPITOLUL AL VI-LEA.

Acasă.

Spre marea ei surprindere a urmat altfel. Indată ce a pus piciorul pe pământul patriei, a cetit în ochii bătrînilor și a tinerilor bucuria cea mai pronunțată a revederii. Bucuria aceasta strălucă din fețele tuturor. O vedea și în fețele oamenilor, când a urcat spre piața principală; toți erau veseli, toți o salutau. Până când ea nu dase nici o atenție celorlalți, ceilalți au ținut-o minte.

Din casa ei din piață au vrut mai apoi să plece, în aceeași zi, cu vaporul spre Krogskogen. În restimpul petrecerii lor în oraș au venit ru-dențiile să le facă vizită. Voiau numai să-i

spună, cât de mult se bucură, că o văd — în sfârșit — și pe acasă. Îi povestiră și ce impresie a făcut asupra lor portretul ei spaniol. Portretul, care a fost expus mai întâiu aici, apoi în capitală și mai apoi într'un turneu prin întreaga țară, cu alte portrete împreună. Gazetele spun — dar va fi cetit ea desigur cece spun gazetele!

— Nu, gazete n'a luat ea în mână, decât foarte rar, câte una, care apărea tocmai unde se aflau ei din întâmplare.

— „Nu cetești gazete din patrie?“

— „Ba da, dacă mi-le arată tata“.

Au întreat-o de nu i-a povestit tatăl ei sau d-na Dawes de cece spuneau gazetele.

— „Nu“.

Știi că-i bună?! I-s'a dus vestea în întreagă Norvegia. Acesta el al treilea portret al ei. Sau chiar al patrulea. Și asta e cel mai bun din toate. A fost reprodus doar chiar și aici, în revista ilustrată. A mai fost reprodus și de o revistă de artă engleză, de „Studio“.

Nu știe nimic de toate astea?

— „Nu“.

Întreg tineretul orașelului e mândru de dânsa. De aceea au așteptat și cu „maialul“, cu sărbătoarea de primăvară, până va veni ea acasă.

— „Vreau să facă paradă cu tine“.

— „Cu mine?“

— „Da. E vorba să mergem la Marienlust.“

Cu un vapor de aici și cu unul din orașul învecinat. Acolo o să ne întâlnim. Ioergen Thiis a aranjat întreagă festivitatea din Paris“.

(Va urma)

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare

și cu cambii pe moșii, ori

case de chirie, sub condițiile

cele mai favorabile

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

Ai văzut d-ta minune vre-odată?   Așa-i că nu?

Așa-i că nu?

**De vrei să vezi o minune
privește,**

chiar azi de actualitate de care se vorbește
acum pretutindenea

în interesul bine priceput al d-tale prețurile din galantarul meu de ghetе din
strada **Z r i n y i!**

Galantarele (vitrinele) sunt deschise și Dumineca după prânz!

Duminecă înainte de prânz fiți atenți pe corzo.

Product indigen.

Am onoare a încunoștința stimatul public, că în pră-
valia mea de ghetе de pe strada KÁPOLNA nr. 14,
de azi începând se capătă

ghete pentru bărbați, femei și copii

din materialul cel mai bun cu prețurile cele mai scăzute.
Comandе după măsură se execută dela cele mai luxoase
până la cele mai simple. Pingeliri și reparaturi se primesc.
Mare asortiment de călcaie de gumă, creme și șireturi.
Se roagă de sprijinul valoros al mult stimatului public,
gata de a servi

PAPSZT REZSŐ,

meșter-călțunar.

Material excelent.

In atențiunea propriet. de mașini.

Avizez mult stimații proprietari de mașini, că în atelierul
meu de ferărie, bine aranjat, interprind străformarea ma-
șinilor de orice sistem; iar reparări de specialitate pri-
mesc pe lângă garanță de un an. Deprinderea de vreme
îndelungată în aceasta branșă e garanță, că o să-mi
mulțamesc comitenții cu lucrările cele mai bune. Caut
o garnitură de treerat pentru a o închiria pe un au,
sau a lucra cu ea peste vară pe jumătate de câștig.

Se roagă de binevoitoare comandă cu toată stima

Kiss Ernő, lăcătuș-
mașinist **ARAD, str. Kápolna 26.**

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Atelier pentru instalarea apăductelor și pentru canalizare

Telefon
Nr. 748

Fac și reparoz prompt și ieftin orice fel de canalizare,
scalde, closete, pompe atât în loc, cât și în provincă.

Cunoștințele câștigate în 25 ani, tot așa activ. de 15 ani în Arad

e garanță stimaților mușterii, că angajamentele le îm-
plinesc cu pricepere
și acurateță.

Se roagă de spri-
jinul onorat. public:

Mokós Márton

meșter-monter 8 Arad, Str. Petőfi 4.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad
și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
  privitor la această branșe,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate pre-
țuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru foto-
grafii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și**
tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor
cercetă și încuragă cu comandele am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

!-?. HOTI !-?.

sunt cei ce fură, iar

? CINE ?

n'a cumpărat încă dela noi o OBLIGAȚIUNE DE CÂȘTIG CU PREMIE CONVERTITĂ dela BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ, acela să nu se mai răzgândească mult, căci își bate numai joc de norocul propriu.

Aceste obligațiuni sau lozuri, — cum le mai numește misera plebs, — **se vând ca pâinea cea caldă,** din care cauză le crește prețul pe zi ce merge și pentru a înlesni cumpărarea lor fiecăruia, noi le vindem de prezent pe

33 rate lunare de câte 6 coroane

și recomandăm la tot nату, să cumpere cel puțin o bucată, dacă vrea să câștige suma de

Coroane 300.000

care este câștigul principal la tragerea proxima, care va fi deja în **25 April 1911.**

Cine ne trimite până la acest termin **suma de 6 cor.,** acela va lua parte și la tragerea aceasta.

Nime să nu întârzie! Tot nату să-și încerce norocul!

Aceste hârtii de valoare oferă cele mai mari șanse de câștig!

Annual 6 trageri:

25|II., 25|IV., 25|VI., 25|VIII., 25|X. și 27|XII.

Iată câștigurile principale:

Coroane: 1,000.000, 500.000, 300.000, 100.000, 75.000

și o mulțime de câștiguri mai mici, cari ajung în fiecare an la sorți!!

Indată ce ni-se asigurează suma de 6 cor., ca rata primă, i-se trimite cumpărătorului **Lista de rate legală,** în care se induce **Seria și numărul obligațiunei de câștig** ce i-s'a vândut. Deja după achitarea ratei prime cumpărătorul e îndreptățit la toate tragerile și câștigurile cu cari s'ar trage la sorți obligațiunea lui, îl privesc numai pe el. După achitarea tuturor ratelor i-se trimite obligațiunea de câștig originală, care până atunci se păstrează în casa noastră de fer sub controla statului. Aceasta are o valoare permanentă și se poate vinde ori când cu prețul de bursă.

Comandele se pot face pe couponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani) cu care sunt a se trimite 6 cor. ca rata primă. Pentru plățirea celorlalte rate vom trimite P. T. cumpărători cecuri postale, prin cari eruță spesele de porto.

Tot lozul trebuie se câștige!

Oameni buni!! ....

Când Vă stă norocul cu coșul plin la ușe, nu Vă răzgândiți mult, ci puneți mâna pe el!! .... Deci nu întârziați cu trimiterea ratei prime înainte de tragerea din 25 April 1911. :::

== Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia. ==

Comandele sunt a se adresa către:

ÚSTEDNÁ BANKA ÚČASTINNÝ SPOLOK,

Budapest V., Sas-utca 24 szám.